

2023 M. GEOGRAFIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES VERTINIMO INSTRUKCIJA

Pagrindinė sesija

I d a l i s

Maksimalus įvertinimas – 21 taškas. 1–21 klausimo kiekvienas teisingas atsakymas vertinamas 1 tašku.

Kl. Nr.	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11
Teisingas atsakymas	D	B	C	C	C	D	D	C	B	B	D

Kl. Nr.	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Teisingas atsakymas	B	B	D	A	A, B, C, D	B	B	A	B	A

II d a l i s

Maksimalus įvertinimas – 79 taškai.

Toliau pateikiami II dalies klausimų atsakymai. Vertintojas privalo vertinti tiksliai pagal pateiktą vertinimo instrukciją. Žvaigždute (*) pažymėtų klausimų atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais, svarbu, kad atsakymas būtų teisingas. Skliaustuose () yra pateikti atsakymų sinonimai. Pasviruoju brūkšniu (/) atskirti galimi teisingi atsakymai.

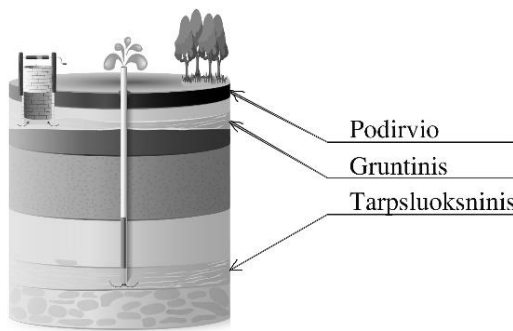
Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
22		15	
1 *	Galimi atsakymai: - Yra Ventos vidurupio žemumoje. - Yra Lietuvos šiaurėje. - Šiaurėje ribojasi su Latvija. - Rytuose ribojasi su Joniškio rajono savivaldybe. / Pietryčiuose ribojasi su Šiaulių rajono savivaldybe. / Pietvakariuose ribojasi su Telšių rajono savivaldybe. / Vakaruose ribojasi su Mažeikių rajono savivaldybe.	3	3 taškai skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
2	Kryptis: Pietų. / Pietryčių. Azimutas: 168° (paklaida ± 3°).	2	2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
3 *	- Mišakai. / Girkančių miškas. / Kamanų miškas. / Latveliškių miškas. / Lydmiškis. / Pragalvojų miškas. / Purvių miškas. / Kiti žemėlapyje pažymėti miškai. - Saugomos teritorijos. / Kamanų rezervatas. / Ventos regioninis parkas. - Akmenės rajono savivaldybės teritorija.	2	2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
4 *	Klintis – naudojama statybinėms ir technologinėms kalkėms gaminti / cemento gamybai / klintmilčiams rūgščioms dirvoms kalkinti / žemės ūkyje.	3	3 taškai skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai (taškas skiriamas, kai nurodytas išteklius ir jo panaudojimo galimybės).

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	- Molis – naudojamas gaminant cementą / statybines medžiagas. - Žvyras – naudojamas gelžbetoniui / betonui gaminti / keliams tiesti / įvairiems statybos darbams.		2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
5 *	<i>Galimi atsakymai:</i> - Akmenės rajono savivaldybėje yra palankios sąlygos turizmo plėtrai. - Per savivaldybę teka Venta su savo intakais (Virvyčia, Dabikine), todėl galima plėtoti kaimo turizmą, vandens turizmą / plaukimo baidarėmis paslaugas. - Savivaldybėje gausu gamtinio kraštovaizdžio ir kultūros paveldo objektų, kurie įdomūs turistams: S. Daukanto ir Lazdynų Pelėdos memorialiniai muziejai, Akmenės krašto muziejus, Akmenės gamtos ir kultūros parkas, penkiolikakamienė liepa, Papilės jūros periodo atodanga ir kt. - Savivaldybėje yra Ventos regioninis parkas.	2	2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
6 *	<i>Galimi atsakymai:</i> - Mažėja gyventojų skaičius (nuo 2016 m. sumažėjo daugiau kaip 2 tūkst.). - Moterų yra 13 proc. daugiau negu vyrų. - Gimstamumas 2016–2018 m. mažėjo (sumažėjo apie 45 proc.). - Gimimų skaičius yra mažesnis nei mirčių skaičius (1,7–2,3 karto). - Pagal amžių didžiausią dalį (60 proc.) sudaro darbingo amžiaus gyventojai (19–64 m.). - Aukštas nedarbo lygis (13,0–16,1 proc.). - Nedarbo lygis 2016–2020 m. padidėjo 2,7 proc.	3	3 taškai skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
23		14	
1 *	<i>Galimi atsakymai:</i> - Žmonių migracija iš kaimų į miestus – pagrindinė miestiečių santykinio daugėjimo priežastis. - Miestų plotų didėjimas – miestai, smarkiai plėsdamiesi, pasiglemžia gretimus kaimus ir jie virsta išaugusio miesto rajonais. - Dalis kaimų augdami ir plėsdamiesi virsta miestais. - Naujų miestų kūrimasis. - Gyventojų telkimas dideliuose miestuose – į juos žmonės migruoja ne tik iš kaimų, bet ir iš mažų miestų. - Žmonių, dirbančių žemės ūkyje, dalies mažėjimas, persiorientavimas į kitas profesijas. - Miestiškos gyvensenos plitimas kaimuose.	4	4 taškai skiriami, kai pateikti keturi teisingi atsakymai. 3 taškai skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
2	<i>Galimi atsakymai:</i> Lotynų Amerika.	2	2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	- Pietryčių Azija. - Pietų Azija. - Rytų Azija.		<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
3 *	<i>Galimi atsakymai:</i> <i>Funkcija:</i> Sostinė. <i>Pavyzdys:</i> Vilnius. <i>Funkcija:</i> Administracinis centras. <i>Pavyzdys:</i> Bet kuris įvardytas savivaldybės centras. <i>Funkcija:</i> Pramonės centras. <i>Pavyzdys:</i> Utena. / Kėdainiai. / Mažeikiai ir pan. <i>Funkcija:</i> Švietimo ir mokslo centras. <i>Pavyzdys:</i> Vilnius. / Kaunas. <i>Funkcija:</i> Jūrų uostas. <i>Pavyzdys:</i> Klaipėda. <i>Funkcija:</i> Kurortas. <i>Pavyzdys:</i> Druskininkai. / Palanga. / Birštonas ir pan. <i>Funkcija:</i> Turizmo centras. <i>Pavyzdys:</i> Trakai. / Neringa.	4	<i>4 taškai</i> skiriami, kai pateikti keturi teisingi atsakymai. <i>3 taškai</i> skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. <i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
4 *	<i>Galimi atsakymai:</i> - Per didelis gyventojų tankis. - Didelis nusikalstamumas. - Didelis triukšmas. - Užterštas oras. / Dažnas smogas. - Buitinių atliekų surinkimas ir išvežimas. - Transporto spūstys.	3	<i>3 taškai</i> skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. <i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
5 *	Aglomeracija – grupė tarpusavyje susijusių miestų / vientisa urbanistinė teritorija, kurią sudaro susiję įvairaus dydžio miestai / gyvenvietės.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
24		18	
1 *	<i>Metų laikas:</i> Vasara. / Ruduo. <i>Geografinės platumos:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Susidaro abiejuose pusrutuliuose tarp 5° ir 25° lygiagrečių. / Abipus pusiaujo. - Susidaro Atlanto, Indijos ir Ramiajame vandenynuose tarp 5° ir 25° lygiagrečių. <i>Sąlygos:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Paviršinio vandenyno sluoksnio temperatūra turi būti aukštesnė nei 26–27 °C. - Oro temperatūra turi greitai mažėti, didėjant aukščiui, o santykinis drėgnis išlikti gana	5	<i>5 taškai</i> skiriami, kai pateikti penki teisingi atsakymai. <i>4 taškai</i> skiriami, kai pateikti keturi teisingi atsakymai. <i>3 taškai</i> skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. <i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	didelis. Tada konvekcijos metu gali išsiskirti ypač daug kondensacijos šilumos. • Stipri Saulės spinduliuotė, kuri įšildo vandenyno paviršių ir skatina intensyvų garavimą. • Susidarymo vieta toliau nuo sausumos, kad virš vandenyno slenkantis ciklonas įsiurbtų daug drėgno oro ir dar labiau padidėtų jo energija. • Virš vandenyno turi būti pusiaujo konvergencijos zona (ties 5–20° platumos).		
2 *	<i>Galimi atsakymai:</i> • Centre yra akis (silpnų vėjų ir giedra zona). • Akį supa tankūs ir stori debesys. • Šiaurės pusrutulyje oro tėkmės ir debesų juostos tropiniame ciklone juda prieš laikrodžio rodyklę. / Pietų pusrutulyje oro tėkmės ir debesų juostos tropiniame ciklone juda pagal laikrodžio rodyklę. • Skersmuo 500–1000 km. • Struktūra simetriška. • Neturi frontų (susidaręs vienalytėje oro masėje). • Žemiausias slėgis centre ir didėja, einant į pakraščius.	4	4 taškai skiriami, kai pateikti keturi teisingi atsakymai. 3 taškai skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
3 *	<i>Pirminis (tiesioginis) poveikis:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Žūstantys žmonės. • Sugriauti pastatai. • Išvartyti medžiai. • Išardyti keliai. • Užlieti laukai. / Sunaikinti pasėliai. / Potvynis. • Sutrikdytas elektros tiekimas ir ryšys. • Aukštų bangų žala pakrantėms ir laivybai. • Žala infrastruktūrai. <i>Antrinis (ilgalaikis) poveikis:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Gaisrai dėl nutrūkusių dujotiekių. • Per vandenį plintančios ligos. • Be pastogės likę žmonės. • Purvo nuošliaužos. • Sutrikdyta vietos ekonomika, įskaitant pramonę, žemės ūkį ir turizmą. • Sudarkytas kraštovaizdis. • Švaraus / geriamojo vandens ir sanitarijos trūkumas. • Grobstymas ir kiti nusikaltimai. • Nedarbo padidėjimas. • Infrastruktūros atkūrimas.	6	6 taškai skiriami, kai pateikti šeši teisingi atsakymai. 5 taškai skiriami, kai pateikti penki teisingi atsakymai. 4 taškai skiriami, kai pateikti keturi teisingi atsakymai. 3 taškai skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
4 *	<i>Galimi atsakymai:</i> • Maisto ir geriamojo vandens tiekimas. • Aprūpinimas valtimis.	2	2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	• Aprūpinimas vandens siurbliais. • Medikamentų tiekimas. • Laikinas būstas. • Psichologinė pagalba. • Perkėlimas į saugesnes vietas.		<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
5 *	<i>Galimi atsakymai:</i> • Kylanti vandenyno paviršiaus temperatūra. • Kylanti oro temperatūra Žemėje. • Stiprėjantis šiltnamio efektas. / Klimato atšilimas.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
25		21	
1 *	<i>Afganistanas:</i> 50–100 proc. / Daugiau kaip 50 proc. <i>Čilė:</i> 0–0,1 proc. <i>Egiptas:</i> 0,1–0,5 proc.	3	<i>3 taškai</i> skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. <i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
2 *	<i>Galimi atsakymai:</i> • Spartus gyventojų skaičiaus augimas. • Greitėjanti urbanizacija. / Dideli industrializacijos tempai. • Investicijų į vandens tiekimo sistemas trūkumas. • Daug gėlo vandens sunaudojama žemės ūkio reikmėms / drėkinimui. • Požeminio ir paviršinio vandens telkinių tarša / eutrofikacija. • Dažnos ilgalaikės sausras. • Šiltėjant klimatui, intensyvėja garavimas.	3	<i>3 taškai</i> skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. <i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
3 *	<i>Galimi atsakymai:</i> • Vandens telkinių stebėseną ir kontrolę. • Vandentiekio ir kanalizacijos sistemų plėtra ir modernizavimas. • Buitinių ir pramoninių nuotekų valymas. • Laistymo sistemų modernizavimas. • Pakartotinis išvalyto vandens panaudojimas pramonės įmonėse. • Pelkių ir šlapynių atkūrimas bei saugojimas. • Žmonių sąmoningumo didinimas / švietimas.	3	<i>3 taškai</i> skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. <i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
4 *	C šaltinyje tinkamose vietose įrašyta ir rodyklėmis parodyta, kur yra podirvio, gruntinis ir tarp sluoksniinis požeminis vanduo.	3	<i>3 taškai</i> skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. <i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	 Podirvio Gruntinis Tarpsluoksninis		
5 *	Terminiai vandenys: <i>Savybės:</i> požeminis vanduo, kurio temperatūra aukštesnė nei 20 °C arba aukštesnė už vidutinę metinę vietovės oro temperatūrą. / Terminio vandens mineralizacija – nuo gėlo vandens iki sūrymų. <i>Telkiniai:</i> Slūgso Vakarų Lietuvoje 200–2200 m gylyje. / Pajūrio žemumoje. <i>Panaudojimas:</i> Klaipėdoje kurį laiką veikė įrengta geoterminė katilinė. / Terminis vanduo naudojamas balneologijoje, pastatams šildyti, šiltnamių ūkyje. Mineraliniai vandenys: <i>Savybės:</i> Mineralinis vanduo yra bespalvis, skaidrus, be priemaišų, sūraus, rūgštaus arba kartaus skonio. / Mineraliniame vandenyje dažnai būna ištirpusių įvairių dujų (azoto, anglies dioksido, vandenilio sulfido, fluoro, metano, radono), mikroelementų (vario, mangano, cinko, ličio, geležies, stroncio, kobalto, arseno, bromo, jodo). <i>Telkiniai:</i> Mineralinio vandens versmių yra Druskininkuose / Birštone / Likėnuose / Palangoje / Abromiškėse / pajūryje ir pan. <i>Panaudojimas:</i> Naudojamas sveikatinimui, kurortologijoje. / Mažesnės mineralizacijos vanduo gali būti geriamas, didesnės – naudojamas vonioms, inhaliacijoms.	6	6 taškai skiriami, kai pateikti šeši teisingi atsakymai. 5 taškai skiriami, kai pateikti penki teisingi atsakymai. 4 taškai skiriami, kai pateikti keturi teisingi atsakymai. 3 taškai skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
6 *	Šiaurės rytinėje / rytinėje Australijos dalyje. / Į vakarus nuo Didžiojo Vandenskyros kalnagūbrio.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
7 *	- Australijos rytinius krantus skalauja šiltoji srovė (Rytų Australijos), intensyvus jos vandenų garavimas sudaro palankias sąlygas formuotis lietaus debesims, iš kurių iškrinta didelis kritulių kiekis rytiniuose Didžiojo Vandenskyros kalnagūbrio šlaituose. - Susidarymui svarbus Rytų Australijoje esantis Didysis Vandenskyros kalnagūbris, nes priešvėjiniuose (rytiniuose) jo šlaituose iškrinta daug kritulių, jie susigeria į žemės gelmes ir laidžiomis uolienomis nuteka iki Didžiojo artezinio baseino teritorijos.	2	2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
26		11	
1 *	- Transporto infrastruktūra (keliai, geležinkeliai, vidaus vandens keliai, vamzdynai, logistikos centrai, uostai, oro uostai). - Transporto infrastruktūrą aptarnaujančios įmonės (krovos, kelių ir geležinkelių tiesimo, statybos, priežiūros).	2	2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.
2 *	<i>Galimi atsakymai:</i> Lietuva yra transporto srautų ašyje ir gali aptarnauti dideles rinkas – Baltijos jūros regioną, Rytų Europą ir Vakarų Europą. / Įgyvendinus „Via Baltica“ ir „Rail Baltica“ projektus, padidės tranzitinių pervežimų apimtys.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
3 *	<i>Stiprybės:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Klaipėdos jūrų uostas yra neužšalantis uostas, gali laivus aptarnauti visus metus. - Lietuvos teritoriją kerta Šiaurės ir Baltijos jūrų transporto koridorius, jungiantis Nyderlandų ir Belgijos jūrų uostus, Vokietiją, Lenkiją, Lietuvą, Latviją ir Estiją. - Sukurtos trumpų nuotolių laivybos linijos ir tam reikalinga infrastruktūra. - Klaipėdos jūrų uoste esantys terminalai gali priimti įvairias krovinių rūšis (SGD, žalią naftą ir naftos produktus, trąšas ir kitus birius krovinius, konteinerius, generalinius krovinius). - Uoste kraunama reikšminga dalis konteinerių, apimtys tendencingai didėja, pritraukti pasauliniai konteinerinės laivybos lyderiai. <i>Silpnybės:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Uosto kanalo ir krantinių gylis nėra pakankamas didžiausiems laivams efektyviai aptarnauti. - Uosto plėtra apribota miesto teritorijos, tarp miesto ir uosto yra interesų konfliktas, derinant teritorijų vystymą. - Norintis pasiekti uostą taršus kelių transportas kerta miesto teritoriją. / Nepakanka infrastruktūros, kad būtų galima efektyviai pasiekti uostą, todėl ji driekiasi per gyvenamas teritorijas. - Per pastaruosius tris dešimtmečius sumažėjo Lietuvos prekybinių jūrų laivų skaičius. <i>Galimybės:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Geresnių ir didesnių pajėgumų sausumos transporto jungčių, ypač geležinkelių pajėgumų, plėtra ir naujų statyba. - Sukurti infrastruktūrą konteineriais pervežamų krovinių paskirstymo centrui.	8	8 taškai skiriami, kai pateikti aštuoni teisingi atsakymai. 7 taškai skiriami, kai pateikti septyni teisingi atsakymai. 6 taškai skiriami, kai pateikti šeši teisingi atsakymai. 5 taškai skiriami, kai pateikti penki teisingi atsakymai. 4 taškai skiriami, kai pateikti keturi teisingi atsakymai. 3 taškai skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. Taškas skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	• Tapimas Baltijos jūros krovinių paskirstymo centru. • Keltų linijos didesnis išplėtojimas, pvz., į Stokholmą, Gdanską ir kitus miestus. • Taršos mažinimo technologinių sprendinių įdiegimas gali reikšmingai pagerinti santykius su miesto bendruomene. • Didinti ro-ro krovinių apimtis. • Kruizinių ir krovinių laivų įkrovimo nuo kranto infrastruktūros sukūrimas. <i>Grėsmės:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Konkurencija dėl konkrečių krovinių gabenimo su kaimyniniais Baltijos jūros uostais. • Dėl didėjančių reikalavimų, susijusių su klimato kaita ir tarša, gali mažėti uosto krovos kompanijų ir viso uosto konkurencingumas, palyginti su tais uostais, kurie yra ne ES ir nesilaikys tokių reikalavimų. • Rytų kaimyninių valstybių geopolitiniai sprendimai gali lemti krovinių nukreipimą į kitus uostus, ypač mineralinių medžiagų bei žaliavos krovinių.		